

Svar på Christopher Lagerqvists genmäle

BO G. HALL*

Under ett långt arbetsliv ägnat åt utrikeshandel och handelspolitik har jag ofta funnit att jämförelser över ekonomisk utveckling under längre perioder är missvisande genom att man inte rensat för inflationseffekterna – problemet är att inflation gör pengar så att säga mindre värda och att ett belopp avseende ett givet år inte utan vidare kan jämföras med ett belopp för ett senare år uttryckt i samma valuta, i synnerhet om den mellanliggande perioden kännetecknats av en stark inflation. Detta gäller särskilt i skrifter avsedda för en större läsekrets, vilket ju är ett av de uttalade syftena med Lagerqvists bok. Då blir det särskilt angeläget att författaren närmare anger sina metoder vid framtagningen av olika sifferserier. Trots skriftens uttalat höga ambitionsnivå saknas dock en sådan redovisning, vilket förklarar mitt misstag. Men jag är givetvis tacksam för hans påpekande och har samtidigt lärt mig något nytt.

Vad som förvånar är att Lagerqvist i genmålet inte alls tar upp de betydligt mer allvarliga erinringar jag riktat mot boken, exempelvis att han nyttjar ett generellt BNP-begrepp utan preciseringer eller reservationer. Som jag påpekat har detta stor vikt vid analyser av utrikeshandeln och den växande tjänstesektorns roll och andel. Som bekant är denna kroniskt svår att sätta mått på vilket givetvis påverkar alla slutsatser. Sak samma gäller importinnehållet i vår utförsel. Här saknar jag bland annat en diskussion om hur bristfällig källa som vår exportstatistik är och vilka felslut detta kan medföra.

Men allra mest hade jag uppskattat kommentarer till mina två främsta invändningar mot boken; nämligen att den på sin höjd bara i förbigående tar upp två faktorer med avgörande betydelse för utrikeshandelns explo-

* Fil. dr i historia

sionsartade utveckling under senare sekel. Den ena avser den förändring som skett inom logistikens område, bland annat med alltmer förfinade transportformer; exemplifierad med begreppet *just in time*.

Den andra faktor som också i stort sett saknas i Lagerqvists skrift är de omfattande framsteg som noterats på handelspolitikens vädjöbana under efterkrigstiden. In summa innebär de att frihandelsprinciperna fått starkt gehör; tullnivåer har sänkts eller avvecklats liksom olika restriktioner vid gränserna. Tillika har en rad andra regelverk harmoniserats.

Utan de positiva effekterna av dessa båda faktorer hade marschen mot en globaliserad värld med ett allmänt ökat välstånd försvårats avsevärt. Så nog hade de varit värda att nämna och problematisera.